

ВІДЗИВ
офіційного опонента на дисертацію Гаврилюк Галини Михайлівни
«Підготовка вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-
технологічного підходу в трудовому навчанні учнів» на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження Г. М. Гаврилюк не викликає заперечень. Реформа освіти потребує кваліфікованих кадрів нової генерації для освітньої діяльності. Тому проблема підготовки сучасного вчителя до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів і розробці відповідного змістово-методичного забезпечення вчителів у підвищенні кваліфікації післядипломній освіті є досить актуальною.

Аналіз рукопису дисертації Г. М. Гаврилюк свідчить про вагомий теоретичний і практичний доробок з досліджуваної проблеми, що має прогностичне значення в умовах глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Зазначимо, що науковцем досить докладно проаналізовано результати відомих досліджень із проблеми реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні. Як нам видається, актуальність досліджуваної проблеми, її методологічні та теоретичні засади одержали в дисертації Г. М. Гаврилюк належне обґрунтування, аргументацію та конкретизацію.

Дисертація Г. М. Гаврилюк виконана в межах науково-дослідницької роботи КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» як складова теми «Теоретико-методологічні основи вдосконалення системи освіти та поліпшення її кадрового забезпечення» (державний реєстраційний номер 0104U010624).

У Вступі правильно, чітко й конкретно виписано методологічний апарат дослідження, при цьому мета й завдання погоджені зі структурою та висновками роботи, а здійснений огляд проблеми і виокремлені суперечності: між зростанням вимог суспільства до підготовки фахівців із високим рівнем техніко-технологічних знань та недосконалістю навчально-методичного забезпечення цього процесу, потребою загальноосвітніх навчальних закладів у вчителях трудового навчання з високим рівнем професійної підготовки та відсутністю відповідних практико-

орієнтованих моделей такої підготовки в закладах вищої та післядипломної освіти, цілком переконливо вказують на доцільність та актуальність проведеного дослідження.

Заслуговує на схвалення, на наш погляд, по-перше, ґрунтовність наукового та теоретичного доробку автора, описаного в науковій новизні та підтвердженого всім змістом представленої дисертації; по-друге, значний обсяг публікацій та висока активність в апробації матеріалів на конференціях різного рівня; по-третє, широка географія впровадження результатів.

Аналіз дисертації дозволяє вважати прийнятними формування гіпотези, наукової новизни та практичної значущості отриманих результатів. Робота добре ілюстрована (10 таблиці та 9 рисунків), а зміст параграфу 2.2. і додатків має практичну спрямованість.

У вступі чітко формулюються мета, завдання, об'єкт, предмет, гіпотеза дослідження. Заслуговує на увагу логічно виправдана послідовність дисертаційної роботи, яка повною мірою відповідає меті та завданням дослідження.

Загалом підтримуємо викладений у *першому розділі* аналіз теоретичних основ підготовки вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів. Високої оцінки заслуговують репрезентовані основні категорії й поняття роботи, охарактеризовані методологія дослідження та її складники. Науковий стиль автора ґрунтується на всебічному аналізі ключових понять, спрямуванні на чіткому й коректному їх трактуванні, комплексній оцінній характеристиці, що витікає з дослідження. Зокрема, чітко, логічно й обґрунтовано розведено зміст і виокремлено обсяг таких понять, як «проект», «метод проектів», «проектна технологія», «проектування», «проектно-технологічна діяльність», що є базовими категоріями цього дослідження. Визначено, що готовність учителя до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів – це інтегроване утворення фахівця, що базується на відповідних мотивах, знаннях, уміннях, навичках та досвіді й надає йому можливість цілеспрямовано, активно діяти в навчально-виховному процесі сучасної школи.

Авторська позиція, що спирається на аналіз численних наукових праць і охоплює вітчизняні та зарубіжні дослідження, ґрунтується на розумінні досліджуваного феномена – *підготовка вчителів у післядипломній освіті* і трактується як процес неперервного розвитку професійних якостей особистостей, що реалізується як в умовах післядипломної освіти, так і шляхом самоосвіти, та який пов'язаний із цілеспрямованою підготовкою до певного виду діяльності (зокрема, проектно-технологічної).

До змістовних і значущих напрацювань дисертантки варто віднести розробку моделі підготовки вчителів до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів, що складається із цільового, змістового, технологічного, діагностико-результативного блоків; напрямів підготовки (курсова, міжкурсова підготовка та самоосвітня діяльність); принципів, форм, методів, засобів.

Вважаємо, що заслуговують позитивної оцінки викладені в *другому розділі* дисертаційного дослідження організаційно-педагогічні умови ефективної підготовки вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів (створення професійно-мотиваційного середовища, упровадження в процес підготовки вчителів навчально-методичного комплексу, забезпечення інтегративного підходу до фахової підготовки вчителів в умовах післядипломної освіти).

У цьому розділі дисертаційної роботи Г. М. Гаврилук описала модель підготовки вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів, яка містить послідовні взаємопов'язані блоки (цільовий, змістовий, технологічний, діагностико-результативний) та напрями підготовки вчителів.

Науково-теоретичний рівень дисертації підсилено поєднанням у професійній підготовці різних форм (навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи, конференції, семінари, тренінги, майстер-класи; дослідницько-експериментальна діяльність, методичні об'єднання, творчі групи, круглі столи, вивчення прогресивного педагогічного досвіду; різні види

консультування, робота в індивідуальному режимі, вербальне спілкування з колегами; ІТ-комунікація та ін.), методів (асоціативний куш, взаємне навчання, дерево рішень, критерійний покер, ментальні карти, мозковий штурм, ПНЦ-метод, тренінг, рефлексія, ситуативне моделювання, шість капелюхів тощо) та засобів (усне діалогічне спілкування, дидактичні матеріали, комп'ютер та організаційна техніка, інформаційні ресурси мережі Інтернет, педагогічні програмні засоби та ін.), спрямованих на набуття педагогами в умовах післядипломної освіти відповідних знань і практичного досвіду реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів.

На основі діагностування стану готовності вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів дисертанткою розроблено критерії (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний) та відповідні їм показники, за допомогою яких визначено рівні готовності вчителів до здійснення відповідної діяльності (низький, середній та високий).

Педагогічний експеримент достатньо репрезентативний, його результати статистично опрацьовані, мають важливе значення для педагогічної науки і практики. Достовірність відмінностей між рівнями знань учасників контрольних та експериментальних груп після формувального етапу експерименту перевірено за допомогою χ^2 –критерія Пірсона. Результати формувального експерименту підтвердили ефективність впровадження у закладах післядипломної освіти обґрунтованих організаційно-педагогічних умов та розробленої моделі підготовки вчителів до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів.

Без сумніву, дослідження Г. М. Гаврилюк має практичне значення, яке полягає в розробці навчально-методичного комплексу підготовки вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів, що складається з програми спецкурсу «Використання інноваційних технологій на уроках трудового навчання», збірок конспектів уроків із технічних й обслуговуючих видів праці, дидактичного комплексу «Навчаємось проектувати»; збірника «Путівник проектанта», підручників, посібників.

Висновки й рекомендації логічні і достатньо обґрунтовані. Виклад матеріалу в роботі послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Дисертація Г. М. Гаврилюк засвідчує зрілий науковий світогляд дослідниці, досконале володіння методами системного аналізу, обізнаність з літературними джерелами у відповідній сфері.

Зміст автореферату Галини Михайлівни ідентичний до основних положень дисертації, тому можна з упевненістю твердити, що автор дослідження має критичне мислення та вміє самостійно працювати, аналізувати й узагальнювати накопичений матеріал, робити власні висновки.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Оцінюючи загалом позитивно кандидатську дисертацію Г. М. Гаврилюк, не можемо не відзначити, що вона не позбавлена окремих недоліків, зокрема:

1. На жаль, автор дещо зменшив вагомість проведеної ним роботи. Свідченням цього є недостатнє розкриття практичних результатів дослідження в тексті дисертації та в авторефераті.

2. Варто відзначити надмірну увагу автора до дослідження витоків проектного навчання. Водночас питання, пов'язані із його використанням у сучасній шкільній практиці, висвітлені недостатньо.

3. У дослідженні не отримала повного розкриття позиція автора щодо обґрунтування третьої організаційно-педагогічної умови «забезпечення інтегративного підходу до фахової підготовки вчителів в умовах післядипломної освіти».

4. Було б доцільно детальніше проаналізувати результати впровадження окремих складових розробленого автором навчально-методичного комплексу (збірок конспектів уроків із технічних й обслуговуючих видів праці, дидактичного комплексу «Навчаємось проектувати», збірника «Путівник проектанта» та ін.).

5. Окремі положення висновків до розділів дисертації носять дещо декларативний характер і не в повній мірі узагальнюють одержані результати.

6. Незначним недоліком роботи можна вважати надто стислий виклад тих положень, які можуть зацікавити педагогів-практиків при реалізації ними в трудовому навчанні учнів проектно-технологічного підходу.

Водночас висловлені недоліки не є принциповими та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, яка виконана на високому науково-теоретичному й методологічному рівнях, містить різноплановий і ретельно опрацьований автором новий теоретичний і практичний матеріал.

Анотеза дисертації укладений відповідно до наявних вимог, грамотно і повністю відповідає змісту та структурі роботи, дає чітке уявлення про особливості проведеного дослідження та його результати. Зміст анотези відповідає тексту дисертації.

Загальний *висновок*: за характером фактичного матеріалу, ступенем його кількісного та якісного аналізу, рівнями новизни й значущості результатів дослідження для педагогічної науки і практики, обґрунтованості висновків дисертація Галини Михайлівни Гаврилюк: «Підготовка вчителів у післядипломній освіті до реалізації проектно-технологічного підходу в трудовому навчанні учнів» засвідчила, що робота є самостійним завершеним дослідженням. Дисертація, що рецензується, відповідає нормативним документам до кандидатських досліджень, а її автор Галина Михайлівна Гаврилюк заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки
та методики технологічної освіти
Криворізького педагогічного інституту
ДВНЗ «Криворізький національний
університет»

Л. О. Савченко